

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Türkiye'de 2002 yılından bu yana, özellikle de 2010 sonrasında ekonomi için bir katalizör olarak görülen ve Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) modeliyle gerçekleştirilen mega proje yatırımları hızla artmıştır. KÖİ modeliyle gerçekleştirilen mega projelerin (3. Köprü, Avrasya Tüneli, 3. Havalimanı, Osmangazi Köprüsü, Çanakkale Köprüsü, İstanbul-İzmir Otoyolu, Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesi gibi) mali büyüklüğü 2021 yılı itibariyle 150 milyar doları aşarak 140 ülkenin milli gelirini geride bırakmıştır.¹

13 Mayıs 2024 tarihinde açıklanan "Kamuda Tasarruf ve Verimlilik" paketi gündemdeki yerini korurken, 15 Mayıs'ta Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM) ve Yap-İşlet-Devret (YİD) kapsamında özel şirketler tarafından işletilen otoyol ve köprülerin geçiş ücretlerine zam yapıldığını duyurdu. Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden geçiş ücreti 35 TL'den 49 TL'ye yükselirken, Osmangazi Köprüsü'nün geçiş ücreti ise 290 TL'den 399 TL'ye, 15 Temmuz ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü için otomobil geçiş ücretleri ise 15 TL'den 24 TL'ye yükseldi.

Döviz üzerinden araç, yolcu ve hasta garantisi verilen KÖİ projelerinin yükü her geçen gün ağırlaşıyor. KÖİ modeliyle yapılan yatırımlarda şirketlere taahhüt edilen geçiş garantilerine ulaşılamaması hazinede büyük bir yük oluşturmaya devam ediyor. Ancak hükümet, ülkenin geleceğini 20-25 yıl ipotek altına alan bu projelere ilişkin bilgileri (geçiş garantileri, kullanıcı sayıları, bütçeden yapılan ödemeler vb.) aylar ve yıllar itibariyle düzenli olarak paylaşmamakta, halktan gizlemektedir. DHMİ, her havalimanını kullanan yolcu sayısını ayrı ayrı vermesine rağmen, yaptığı garanti ödemelerini toplu olarak verdiği için hangi havalimanı için ne kadar garanti ödemesi yapıldığı bilgisine erişilememektedir. Karayolları Genel Müdürlüğü Yavuz Sultan Selim Köprüsü geçiş oranını ya da her yıl ne kadar garanti ödemesi ya da katkı payı ödemesinin yapıldığını bilgisini resmi olarak paylaşmamaktadır. Kamuoyuna yansıyan verilerin çoğu ise muhalefet partilerinin verdiği soru önergelerine verilen yanıtlardan, Ulaştırma ve Altyapı Bakanının dönem dönem basına verdiği demeçlerden oluşmaktadır.

Örneğin, Devlet Hava Meydanları İşletmeleri'nin (DHMİ) 2023 Faaliyet Raporu 2023 yılında yolcu garantileri tutturulamadığı için KÖİ projeleri ile yapılan havalimanlarına toplam 199,7 milyon Euro (yaklaşık 6 milyar 949 milyon lira) ödeme yapıldığını ortaya koymuştur. DHMİ 3. Havalimanı için gelir garantisi veriyor. Yıllık Garanti Edilen Gelir: 1. Yıl için 316.351.370 Euro, 2. Yıl için 333.847.140 Euro, 3. Yıl için 350.793.880 Euro, 4. Yıl için 367.279.855 Euro, 5. Yıl için 540.582.936 Euro, 6. Yıl için 563.060.583 Euro, 7. Yıl için 585.105.273 Euro, 8. Yıl için, 606.750.008 Euro, 9. Yıl için 628.020.180 Euro, 10. Yıl için 648.935.580 Euro, 11. Yıl için 669.511.824 Euro, 12. Yıl için 689.761. 373 Euro'dur. Ancak kullanan yolcu sayısı

¹ <https://www.memurlar.net/haber/958996/mega-projeler-turkiye-nin-cehresini-degistirdi.html>

verilmesine rağmen, bu sayının gelir garantisini tutturup tutturmadığının bilgisi yayınlanmıyor. İstanbul Havalimanında (3. Havalimanı) 2019 ve 2023'de yolcular için verilen garanti gelirine erişilebilirken, 2020, 2021 ve 2022 yıllarına ilişkin garanti gelirlerine ilişkin verilere erişilememektedir. Yine 3. Köprü'nün 2017-2017-2018-2019 ve 2023'te araç geçiş sayılarına ulaşılabilirken, 2020 ve 2021 yıllarına ait araç geçiş sayılarına ulaşulamamaktadır.

Bu bağlamda;

1. AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından, önerenin yanıtlandığı tarihe kadar olan dönemde KÖİ ile gerçekleştirilen projelerin yapımını üstlenen şirketler tarafından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirilen yapım maliyetinin toplam rakamsal büyüklüğü nedir?
2. 2002 yılından, önerenin yanıtlandığı tarihe kadar olan dönemde İstanbul'da KÖİ ile gerçekleştirilen projelerin yapımını üstlenen şirketler tarafından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirilen yapım maliyetinin toplam rakamsal büyüklüğü nedir?
2. Avrasya Tüneli'nden 2022 yılında toplam kaç araç geçişi gerçekleşmiştir? Aynı yıl için yapılan toplam garanti ödemesi ne kadardır?
3. Avrasya Tüneli'nden 2023 yılında toplam kaç araç geçişi gerçekleşmiştir? (En son 17 Mart 2023'e kadar olan bilgi var). Aynı yıl için yapılan toplam garanti ödemesi ne kadardır? Garanti edilen tutar yakalanmış mıdır?
4. Avrasya Tüneli için sözleşmede belirlenen ücret ve yolculara uygulanan gişe ücreti arasındaki farktan kaynaklı olarak 2023 yılında ne kadar katkı payı ödemesi yapılmıştır?
5. Avrasya Tüneli geçiş ücreti ise 1 Ocak 2024'te 80 TL'ye, 16 Mayıs 2024'te de 112 TL'ye (birikimli zam oranı %111,3) çıkarılmasına rağmen sözleşmede şirkete taahhüt edilen ücret ne kadardır?
6. Yavuz Sultan Selim Köprüsü (3. Köprü) için 2016'dan 2023 yılına kadar her yıl ve toplamda ise 8 yıl için ne kadar garanti ödemesi yapılmıştır?
7. 3. Köprü'de 2020, 2021 ve 2023 yıllarında (her yıl için) kaç araç geçişi gerçekleşmiştir?
8. 3. Köprü için 2022 ve 2023 yıllarında yapılan toplam garanti ödemeleri (her yıl için) ne kadardır?
9. 3. Köprü için sözleşmede belirlenen ücret ve yolculara uygulanan gişe ücreti arasındaki farktan kaynaklı olarak 2023 yılında ne kadar katkı payı ödemesi yapılmıştır?
10. 2024 yılında Ocak ve Mayıs aylarında 3. Köprü ve Avrasya Tüneli için yapılan iki zamma rağmen katkı payı ödemesi yapılmakta mıdır?
11. 3. Köprü geçiş ücreti 1 Ocak 2024'te 35 TL'ye, 14 Mayıs 2024 tarihinde de 49 TL'ye (birikimli zam oranı %157,9) çıkarılmasına rağmen sözleşmede şirkete taahhüt edilen ücret ne kadardır?
12. Kullanıma açıldıkları günden bugüne dek Avrasya Tüneli, 3. Köprü ve 3. Havalimanı için ayrı ayrı olmak üzere toplam ne kadar garanti ödemesi yapılmıştır? Her birinden geçen araç sayısının yıllara göre dağılımı nasıldır?
13. İstanbul Havalimanı (3. Havalimanı) için 2021 ve 2022 yıllarında ayrı ayrı ne kadar garanti ödemesi yapılmıştır? Bu yıllar için bir mahsuplaşmaya gidilmiş midir? Yoksa garanti ödemesi mi yapılmıştır?